

Міністерство освіти та науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра журналістики, реклами та PR-технологій

Код РПНД 071853

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної
роботи

Слободян С. О.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ
POLITICAL CONSULTING AND ELECTION TECHNOLOGIES

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
тип дисципліни	обов'язкова
мова викладання	українська

Миколаїв – 2024 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» є нормативною навчальною дисципліною циклу професійної підготовки фахівців галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика освітня програма Реклама і зв'язки з громадськістю.

«17» жовтня 2023 року. 12 с.

Розробник: Ворчакова І. Є., кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін; Філатова О.С., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики, реклами та PR-технологій

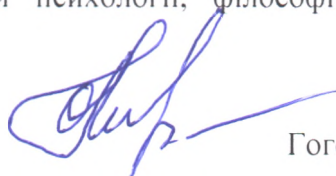
Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми «Реклама і зв'язки з громадськістю» Філатова О.С., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри журналістики, реклами та PR-технологій

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» розглянуто на засіданні кафедри психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

Протокол № 4 «30» листопада 2023 р.

Завідувач кафедри

Гогоренко О.В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» розглянуто Науково-методичною комісією Навчально-наукового гуманітарного інституту.

Протокол № 6 від «16» січня 2024 р.

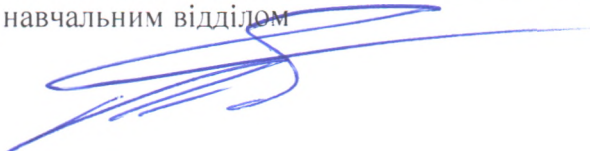
Голова

Бобіна О. В.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» погоджено з навчальним відділом

Начальник відділу

Лабарткава А. В.

Робоча програма навчальної дисципліни «ПОЛІТКОНСАЛТИНГ І ВИБОРЧІ ТЕХНОЛОГІЇ» затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол № 1 від «21» лютого 2024 р.

Голова НМР НУК

Слободян С.О.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Опис навчальної дисципліни.....	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни.....	5
3. Передумови для вивчення дисципліни	5
4. Очікувані результати навчання.....	5
5. Програма навчальної дисципліни.....	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	8
7. Форми поточного та підсумкового контролю	8
8. Критерії оцінювання результатів навчання	10
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	11
10. Рекомендовані джерела інформації.....	11

ВСТУП

Анотація

Нормативна навчальна дисципліна «Політконсалтинг і виборчі технології» є обов'язковим компонентом циклу професійної підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 06 Журналістика спеціальності 061 Журналістика освітньої програми «Реклама і зв'язки з громадськістю». Дисципліна «Політконсалтинг і виборчі технології» спрямована на оволодіння студентами базових політичних технологій та технології зв'язків із громадськістю в умовах виборчої кампанії; вміння використовувати технології політичного маркетингу та політичної реклами; здатності до формування іміджу публічного політика.

Мета навчальної дисципліни – формування системи знань щодо суті та змісту технологій політичного консалтингу, вивчення соціальних аспектів та практик функціонування технологій політичного консультування та ефективного використання виборчих технологій.

Ключові слова: політконсалтинг, виборчі технології, політична реклама, зв'язки з громадськістю.

Abstract

The normative academic discipline «Political Consulting and Electoral Technologies» is a compulsory component of the cycle of professional training of specialists of the first (bachelor's) degree of higher education in the field of knowledge 06 Journalism, specialty 061 Journalism of the educational program «Advertising and Public Relations».

The discipline «Political Consulting and Electoral Technologies» is aimed at teaching students basic political and public relations technologies in an election campaign; the skills to use political marketing and political advertising technologies; the ability to form the image of a public politician.

The purpose of the discipline is to form a system of knowledge about the essence and content of political consulting technologies, to study the social aspects and practices of political consulting technologies and the effective use of electoral technologies.

Keywords: political consulting, electoral technologies, political advertising, public relations.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 06 Журналістика	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Електронний адрес РПНД на сайті Університету 071856	Спеціальність 061 Журналістика	Семестр	
		8-й	8-й
		Лекції	
Загальна кількість годин – 120	Освітня програма «Реклама і зв'язки з громадськістю»	15	16
		Практичні	
		30	16
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6.	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Самостійна робота	
		75	118
		Вид контролю	
		залік	залік
		Форма контролю: комбінована	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Політконсалтинг і виборчі технології» є формування у студентів відповідно до освітньо-професійної програми таких компетентностей:

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
- ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним
- ЗК05. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями
- ЗК09. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою
- ФК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності
- ФК02. Здатність формувати інформаційний контент
- ФК03. Здатність створювати унікальний медіапродукт

- ФК05. Здатність ефективно просувати створений медійний продукт
- ФК07. Здатність здійснювати планування; координацію робіт із проведення рекламних, PR-кампаній; планування рекламних / PR-заходів; медіапланування
- ФК08. Здатність формувати напрямки комунікації зі створення, зміцнення, репозиціонування, оновлення бренду чи рекламного продукту.
- ФК09. Здатність створювати тексти і документи, розробляти оптимальні за складом та функціональністю мультимедійні компоненти для використання у рекламі та PR.
- ФК11. Здатність застосовувати методи контролю якості виробів (інформаційно-реklamних продуктів) і об'єктів у сфері професійної діяльності, проводити експертизу ефективності рекламно-інформаційних об'єктів.
- ФК12. Здатність впроваджувати результати наукових досліджень і практичних розробок у галузі реклами та зв'язків з громадськістю.¹

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є: дисципліни «Іміджологія та іміджменінг», «Соціологія», «Політологія», «Теорія і практика рекламної діяльності та PR».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких результатів навчання:

- ПР06. Планувати свою діяльність та діяльність колективу з урахуванням цілей, обмежень та передбачуваних ризиків.
- ПР07. Координувати виконання особистого завдання із завданнями колег
- ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань
- ПР11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою
- ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук
- ПР18. Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу й співробітництва.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. «Політконсалтинг і виборчі технології» як навчальна дисципліна

Змістовий модуль 1. Теорія і практика політичного консалтингу

Тема 1. Становлення і розвиток політичного консалтингу як науки та професійної діяльності [2] стор. 27-139; [4] стор. 31-73.

Тема 2. Виборчі системи і виборчий процес [2] стор.111-174; [3] стор. 46-95; [4] стор. 41-73.

Тема 3. Стратегія і тактика виборчої кампанії [2] стор. 165-219; [4] стор. 77-127.

Змістовий модуль 2. Теоретико-методологічні засади впровадження та практика використання виборчих технологій

Тема 4. Виборчі технології. Передвиборчі соціологічні дослідження [1] стр. 18-45; [4] стр.75–99; [5] стр. 35-67.

Тема 5. Технології формування іміджу політичного суб'єкта [1] стр.54–109; [5] стр.148–272.

Тема 6. Технології інформаційно-консалтингової підтримки виборчих кампаній [1] стр.84–149; [2] стр.148–212; [3] стр.24-110.

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	пр	лаб	с.р.		Лек	пр	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	7	8	9	10	11	12
Модуль 1. «Політконсалтинг і виборчі технології» як навчальна дисципліна										
Змістовий модуль 1. Теорія і практика політичного консалтингу										
Тема 1. Становлення і розвиток політичного консалтингу як науки та професійної діяльності	20	2	4		14	20	2	2		16
Тема 2. Виборчі системи і виборчий процес	20	2	5		13	20	2	2		16
Тема 3. Стратегія і тактика виборчої кампанії	20	3	6		11	20		4		16
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	<i>60</i>	<i>7</i>	<i>15</i>		<i>38</i>	<i>60</i>	<i>4</i>	<i>8</i>		<i>48</i>
Змістовий модуль 2. Теоретико-методологічні засади впровадження та практика використання виборчих технологій										
Тема 4. Виборчі технології. Передвиборчі соціологічні дослідження	20	2	6		12	20	2	2		16
Тема 5. Технології формування іміджу політичного суб'єкта	20	2	3		15	20	1	2		17
Тема 6. Технології інформаційно-консалтингової підтримки виборчих кампаній	20	4	6		10	20	1	2		17
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	<i>60</i>	<i>8</i>	<i>15</i>		<i>37</i>	<i>60</i>	<i>4</i>	<i>6</i>		<i>50</i>
Разом за курсом	120	15	30		75	120	8	14		98

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Система управління PR у сфері соціальних та політичних відносин. Процес планування PR-компаній в системі соціальних комунікацій	5	2
2	Організація зв'язків зі ЗМІ та різноманітними колами громадськості в соціальній та політичній сферах	5	2
3	Технологічний інструментарій консалтингу під час виборчої кампанії	4	2
4	Технології іміджмейкінгу в соціальній та політичній сферах. Технології формування іміджу політичного суб'єкта	4	2

5	Методи та інструменти управління політичним проектом	4	2
6	Вибірчі технології роботи з населенням	4	2
7	Передвиборчі соціологічні дослідження	4	2
Разом		30	14

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до лекційних занять – 1-2 год. / 1 лекція;
- підготовка до практичних занять – 1-2 год./1 заняття;
- Написання текстів, аналіз проблемних ситуацій – 1-2 год./1 тема;
- Підготовка до контрольних робіт – 10-30 год на 1 роботу;
- Підготовка до підсумкової атестації – 10-30 год.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекцій	15	16
2	Підготовка до практичних занять	15	16
3	Написання текстів, аналіз проблемних ситуацій	30	38
4	Підготовка до контрольних робіт	20	30
5	Підготовка до підсумкової атестації	10	18
Разом		90	118

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування:

- лекція, бесіда, дискусія, пояснення, дидактична гра;
- презентації результатів виконаних завдань (демонстрування, ілюстрування);
- методи контролю і самоконтролю (контрольні роботи, фронтальне опитування, контрольні тестові роботи).

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного іспиту. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 60 балів (від 60 балів до 100 балів у разі заліку). Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (в тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях та набутих практичних навичок під час виконання індивідуальних завдань.

Залік відбувається в усній формі. Студент відповідає на 2 питання. Максимальна кількість балів за кожне питання – 10 балів.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання (заочна форма)
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: заочна форма 40 балів (8 тем по 5 балів)	

Відповіді на практичних заняттях	Критерії оцінювання (денна форма)
2	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
1	Відповідь містить суттєві помилки, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма 30 балів (15 тем по 2 бали)	

Виконання індивідуальних завдань	Критерії оцінювання (денна, заочна форма)
5	Завдання виконано правильно, відповідь повна, логічна, містить аналіз, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
4	Завдання виконано в цілому правильно, відповідь достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки й неточності у викладенні матеріалу
3	Завдання виконано частково правильно, відповідь містить неточності, недостатньо обґрунтована
2	Завдання має суттєві помилки, аргументи несформульовані, неправильно використовуються терміни тощо
1	Завдання має значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтовано
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма 30 балів (6 завдань по 5 балів); заочна 30 балів (6 завдань по 5 балів)	

Контрольна робота	Критерії оцінювання (денна, заочна форма)
9-10	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, містить аргументовані висновки
7-8	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
5-6	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
3-4	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовуються невірна термінологія
1-2	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми: денна форма 20 балів (дві контрольні роботи по 10 балів); заочна форма 10 балів (одна контрольна робота по 10 балів)</i>	

Залік	Критерії оцінювання (денна, заочна форма)
20-18	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
17-14	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
13-10	Відповідь частково правильна, містить неточності, не обґрунтована
9-5	Відповідь має суттєві помилки, аргументи несформульовані, використовується неправильна термінологія.
4-1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
<i>Максимальна оцінка студента за цей компонент програми 20 балів</i>	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Контрольна робота	2x10 балів = 20 балів	1x10 балів = 10 балів
Відповіді на практичних заняттях	15 x 2 бали = 30 балів	8x5 балів = 40 балів
Виконання індивідуальних завдань	6x5 балів = 30 балів	6x5 балів = 30 балів
Всього	80	80

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	T1	Відповідь на практичному занятті	2*2=4	Відповідь на практичному занятті	1*5=5

		Виконання індивідуальних завдань	1*5=5	Виконання індивідуальних завдань	1*5=5
	T2	Відповідь на практичному занятті	2*2=4	Відповідь на практичному занятті	1*5=5
		Виконання індивідуальних завдань	1*5=5	Виконання індивідуальних завдань	1*5=5
	T3	Відповідь на практичному занятті	3*2=6	Відповідь на практичному занятті	2*5=10
		Виконання індивідуальних завдань	1*5=5	Виконання індивідуальних завдань	1*5=5
ЗМ2	T4	Відповідь на практичному занятті	3*2=6	Відповідь на практичному занятті	1*5=5
		Виконання індивідуальних завдань	1*5=5	Виконання індивідуальних завдань	1*5=5
	T5	Відповідь на практичному занятті	2*2=4	Відповідь на практичному занятті	1*5=5
		Виконання індивідуальних завдань	1*5=5	Виконання індивідуальних завдань	1*5=5
ЗМ3	T6	Відповідь на практичному занятті	3*2=6	Відповідь на практичному занятті	2*5=10
		Виконання індивідуальних завдань	1*5=5	Виконання індивідуальних завдань	1*5=5
ПМК		Контрольна робота	20	Контрольна робота	10
Підсумковий контроль		Залік	20	Залік	20
Сума			100		100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна:

- технічні засоби (кінофільми, радіо- і телепередачі, звуко- і відеозаписи та ін.); графічні засоби (малюнки, схеми, плакати);
- бібліотечні фонди (підручники і навчальні посібники, методичні рекомендації, наукова та художня література);
- графічні засоби (малюнки, схеми, плакати);
- мультимедіа-, відео- і звуковідтворююча, проекційна апаратура (відеокамери, проектори, екрани).

10. Рекомендовані джерела інформації Основна література

1. Богуш Д. 10 секретів політичних кампаній. Київ : МРІ. Політична та громадянська освіта, 2017. 168 с.
2. Городок М. Д., Карташов А. В., Романенко Є. О., Стасюк В. Ю. Перемога на виборах: технології, кампанії, принципи: практичний посібник. Київ : Міжнародний Республіканський Інститут, Політична та громадянська освіта, 2016. 264 с.

3. Кетлін К., Гакет Р. Політична комунікація і висвітлення новин у демократичних суспільствах. Пер. с англ. Р. Ткачук. Київ : Основи, 2000. 142 с.
4. Політичний маркетинг: сутність, функції, проблеми використання : монографія / за ред. В. А. Полторака. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП ім. Альфреда Нобеля, 2011. 152 с.
5. Шведа Ю. Вибори від А до Я. Настільна книга менеджера виборчої кампанії. Київ : Астролябія, 2015. 384 с.

Допоміжна література

1. Дзюбенко Ю. М. Зовнішнє та внутрішнє політичне консультування: переваги та недоліки. *Актуальні проблеми політики*. 2019. Вип. 63. С. 73-81.
2. Дзюбенко Ю. М. Формування політичного консалтингу в Україні : особливості та перспективи. *Актуальні проблеми політики*. 2018. Вип. 62. С. 199-205.
3. Онищенко О. О. Тенденції та критерії впровадження виборчих технологій в Україні. *Актуальні проблеми політики*. 2020. Вип. 66. С. 17-22.
4. Охріменко О. О., Кухарук А. Д. Міжнародний консалтинг: навч. посіб. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. 184 с.
5. Поліщук І. О. Виборчі технології: сутність та різновиди. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2015. № 4. С.106-112.
6. Поліщук О. О. Еволюція виборчих технологій в електоральних кампаніях України. *Вісник НЮУ імені Ярослава Мудрого*. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2017. Т. 2. № 33. С. 234–245.
7. Полторака В. А. Соціологія політики, політичний маркетинг і політико-інженерна діяльність. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. 2012. Вип. 56. С. 219-227.
8. Свирид З. В. Типологія та функції політичного консалтингу. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. 2014. № 1111. С. 123-130.
9. Свирид З. В. Витоки, сутність та основні підходи до визначення політичного консультування на сучасному етапі. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2012. Вип. 24. С.56-61.
10. Українська багатопартійність: політичні партії, виборчі блоки, лідери (кінець 1980-х – початок 2012 рр.). Енциклопедичний довідник / За ред. М. Кармазіної. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. 588 с.
11. Хорішко Л. Політичний консультант як суб'єкт політико-технологічної діяльності. *Політичний менеджмент*. 2012. № 3. С.161-168.
12. Чубатенко О. М. Особливості виборчих технологій в Україні. *Політикус: науковий журнал*. 2020. Вип. 3. С.90-94.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. Агенція політичного консалтингу «Involve». Офіційний сайт. URL:<https://www.politicalconsulting.com.ua>.
2. Асоціація політичних психологів України. Офіційний сайт. URL :<https://appu.com.ua/consulting/>
3. Інститут публічної політики і консалтингу. Офіційний сайт. URL :<https://texty.org.ua/d/socio/firm/instytut-publichnoi-polityky-ikonsaltyngu/>.
4. Міжнародна політконсалтингова компанія «Sidcon». Офіційний сайт. URL :<https://sidcon.com.ua/policy-consulting/>
5. Центр політичного консалтингу. Офіційний сайт. URL : <https://cpc.com.ua/>. Центральна виборча комісія України. Офіційний сайт. URL : <https://cvk.gov.ua/>